

(Υπεύθυνος έρευνας: Δρ. Simon James)

(2016)

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ανακοινώνει τη λήξη των ανασκαφών του 2016 στη θέση Ακρωτήρι-Dreamer's Bay στην Επαρχία Λεμεσού. Οι ανασκαφές διεξήχθησαν μεταξύ 1ης και 20ης Σεπτεμβρίου 2016 εντός και γύρω από τη θέση Dreamer's Bay, στις νότιες ακτές της χερσονήσου του Ακρωτηρίου. Οι έρευνες διεξήχθησαν από προσωπικό και φοιτητές του Πανεπιστημίου του Leicester, Τμήμα Αρχαιολογίας και Αρχαίας Ιστορίας, κάτω από τη διεύθυνση του Δρ. Simon James και με την άδεια της διοίκησης των Βρετανικών βάσεων και του Τμήματος Αρχαιοτήτων Κύπρου. Το πρόγραμμα στηρίζει το RAF Akrotiri, το Defence Infrastructure Organisation και το WSBA Archaeological Society. Οι έρευνες διεξήχθησαν σε συνεργασία με το Defence Archaeology Group, κάτω από την αιγίδα του οποίου συμμετείχαν στο πρόγραμμα ομάδα τραυματιών του Βρετανικού στρατού, ως μέρος του Operation Nightingale (Άσκηση ARTEMIS 16 που παρείχε και πρακτική βοήθεια στην ομάδα). Πρόκειται για τη δεύτερη ερευνητική περίοδο για την ομάδα του Πανεπιστημίου του Leicester, η οποία ακολούθησε μια πρώτη πιλοτική περίοδο που έλαβε χώρα το Σεπτέμβριο 2015.

Οι φετινές έρευνες επικεντρώθηκαν στα κατάλοιπα λιθόκτιστων κτιρίων κοντά στην ακτογραμμή, τα οποία είχαν αποκαλυφθεί ως αποτέλεσμα των χειμερινών καταιγίδων. Έρευνες έγιναν και σε ένα λιθόκτιστο κτίριο στην κορυφή λόφου. Όλα τα κατάλοιπα βρίσκονται εντός των ορίων των Βρετανικών βάσεων Ακρωτηρίου. Τα κατάλοιπα είχαν διερευνηθεί και παλαιότερα από το Πανεπιστήμιο του Buffalo και είχαν ερμηνευτεί ως τμήματα Ρωμαϊκής/πρώιμης Βυζαντινής λιμενικής εγκατάστασης που ίσως να εξυπηρετούσε την κοντινή πόλη του Κουρίου. Παραμένει να διερευνηθεί το πώς συνδέονται τα κτίρια αυτά με τα βυθισμένα κατάλοιπα στην παραλία προς τα ανατολικά του χώρου, μεταξύ των οποίων και ένα λιθόκτιστος κυματοθραύστης. Το υφιστάμενο πρόγραμμα, που αναμένεται να διαρκέσει αρκετά χρόνια, στοχεύει στην πλήρη καταγραφή των κτισμάτων που βρίσκονται στην ακτογραμμή και στο λόφο, στη χρονολόγηση και στην ερμηνεία τους.

Ένα εκ των κτιρίων της ύστερης Ρωμαϊκής περιόδου κατά μήκος της ακτογραμμής Dreamer's Bay (photo: Simon James).

Τοίχοι κτιρίων διακρίνονται σε διάφορα σημεία κατά μήκος της ακτογραμμής του Dreamer's Bay, η οποία έχει μήκος περίπου 0.5.χλμ στη νότια ακτή της χερσονήσου που κατά τα άλλα αποτελείται αποκλειστικά από απότομες πλαγιές και γκρεμούς. Τα κατάλοιπα που ήταν ορατά, όπως και η περιοχή γύρω τους, καθαρίστηκαν και ακολούθησε επιλεγμένη ανασκαφή κάποιων σημείων. Τα κτίρια ήταν πιο μεγάλα και πιο περίπλοκα από ότι αναμενόταν αφού υπολογιζόταν ότι επρόκειτο για απλές ορθογώνιες 'αποθήκες'. Κάποιες ανασκαφικές

τομές διανοίχθηκαν ούτως ώστε να διερευνηθεί κατά πόσο υπήρχαν κι άλλα κτίρια πιο πέρα από την ακτή, κάτω από παχύ στρώμα επίχωσης. Δεν υπήρξε ένδειξη για την ύπαρξη επιπρόσθετων κτιρίων στην ενδοχώρα.

Στη Περιοχή 2 στη νότια ακτογραμμή αποκαλύφθηκε ένα μακρύ ορθογώνιο κτίσμα με εσωτερικούς χώρους, ο δυτικότερος εκ των οποίων φάνηκε να διατηρεί σημαντική στρωματογραφία κατοίκησης. Η ανασκαφή εδώ έφερε στο φως αμφορείς και άλλα αγγεία, όπως και νομίσματα, τα οποία χρονολογούν τα στρώματα αυτά στον 4ο αι. μ.Χ. Ο ανατολικός τοίχος φάνηκε να είχε καταρρεύσει κατά την αρχαιότητα με τέτοιο τρόπο που φανερώνει σεισμική δραστηριότητα. Μια προκαταρκτική υπόθεση είναι ότι το κτίριο αυτό καταστράφηκε από τον ίδιο σεισμό ο οποίος κατέστρεψε το Κούριο.

Η Περιοχή 4, στο ανατολικό άκρο του χαμηλού σημείου απέναντι από τη θάλασσα, αποτελεί μια ακόμη περιοχή όπου οι έρευνες του 2015 κατέγραψαν αρχαία κτίσματα. Η περιοχή αυτή αποτέλεσε βασικό στόχο έρευνας το 2016. Εδώ οι ανασκαφές αποκάλυψαν μια πιο περίπλοκη κάτοψη κτιρίων από ότι είχε αρχικά υπολογιστεί, με στρώματα κατοίκησης και ενδείξεις καύσεων πάνω από λίθινες επιφάνειες. Η κεραμική που βρέθηκε δεν έχει ακόμη μελετηθεί όμως φαίνεται ότι ανήκει στην ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο. Άλλα ευρήματα είναι σιδερένια καρφιά που πιθανόν να προέρχονται από καράβια.

Οι νέες πληροφορίες για την κάτοψη του χώρου εξακολουθούν να υποδηλώνουν έναν κοινό προσανατολισμό των κτιρίων και ότι υπήρξε μόνο μια φάση σχεδιασμού του χώρου. Δεν έχει όμως ακόμη διαλευκανθεί εάν τα κτίρια ανήκουν σε μια οικοδομική φάση ούτε εάν καταστράφηκαν όλα ταυτόχρονα.

2. Ένα εκ των κτιρίων της Ρωμαϊκής περιόδου κατά μήκος της ακτογραμμής Dreamer's Bay (photo: Simon James).

Άλλη περιοχή που διερευνήθηκε βρίσκεται στην κορυφή του λόφου, περίπου 650 μ. βόρεια των κτιρίων της ακτογραμμής σε ένα σημείο με πανοραμική θέα της ακτής από το Ακρωτήριο των Γάτων στα ανατολικά, μέχρι το Κούριο στο βορειοδυτικά. Στο σημείο αυτό διευρύνθηκε η έκταση της ανασκαφής μιας περιοχής που είχε ήδη διερευνηθεί από το Πανεπιστήμιο του Buffalo. Εδώ, πριν από κάποιες δεκαετίες κάποιοι εκπαιδευόμενοι Βρετανοί στρατιώτες ανακάλυψαν αρχαίους τοίχους τους οποίους το Πανεπιστήμιο του Buffalo διερεύνησε και έδειξε ότι επρόκειτο για τη γωνία δωματίου κτισμένου από λαξευμένες λίθους ή μια αυλή με επιχρισμένους τοίχους, λίθινο δάπεδο και είσοδο. Οι ανασκαφές του 2016 (Περιοχή 7) αποκάλυψαν ότι το δάπεδο ήταν καλυμμένο με σπασμένα κεραμίδια που χρονολογούνται στην ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο. Η επέκταση της ανασκαφικής τομής φανέρωσε κι άλλους τοίχους που πιθανόν να ανήκουν σε δύο κτίρια που συνδέονται μεταξύ τους και που ίσως ανήκουν σε πέραν της μιας οικοδομικής φάσης. Στοιχεία που να βοηθούν στη χρονολόγηση είναι λιγοστά αλλά αναμένεται να ενισχυθούν με την ανασκαφή εντός του 2017 του υλικού της οροφής και των στρωμάτων από κάτω του. Οι πλαγιές του λόφου γύρω από την περιοχή που γειτνιάζει άμεσα με τα κτίρια περιλαμβάνουν σωρούς από μεγάλες πέτρες που ίσως να είναι ένδειξη της παρουσίας περιβόλου. Το στοιχείο αυτό θα διερευνηθεί κατά την επόμενη χρονιά.

Οι μέχρι στιγμής έρευνες φαίνεται να επιβεβαιώνουν ότι τα αρχαιολογικά κατάλοιπα στη θέση Dreamer's Bay ανήκουν κυρίως στην ύστερη Ρωμαϊκή ή την πρώιμη Βυζαντινή περίοδο. Δεν είναι ακόμη ξεκάθαρη η σύνδεση των καταλοίπων αυτών με άλλες αρχαιολογικές θέσεις στη χερσόνησο, όπως το σημαντικό εκκλησιαστικό συγκρότημα στη θέση Καταλύματα των Πλακωτών, που ανήκει στην ίδια περίοδο.

Κατά το 2016 το Πανεπιστήμιο του Southampton πραγματοποίησε γεωλογική δειγματοληψία στην αλυκή του Ακρωτηρίου. Οι έρευνες αυτές αποτελούν το πρώτο στάδιο μιας συνεργασίας για τη μελέτη του ενάλιου χαρακτήρα της περιοχής του Dreamer's Bay, της ευρύτερης περιοχής και της χερσονήσου του Ακρωτηρίου, η οποία φαίνεται ότι μετατράπηκε από νησί σε χερσόνησο κατά τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους. Αναμένεται ότι, η ανάλυση των δειγμάτων που λήφθηκαν θα μας δώσει περισσότερα στοιχεία για τη χρονική περίοδο κατά την οποία το Ακρωτήριο ενώθηκε με την υπόλοιπη Κύπρο, πληροφορία βασική για την καλύτερη κατανόηση της ανθρωπίνης κατοίκησης της χερσονήσου.

3. Το κτιριακό συγκρότημα στο λόφο που βλέπει προς το αρχαίο λιμάνι στο Dreamer's Bay (δεξιά στο βάθος) (photo: Simon James).